186. MEKTUP

١٨٦– ﴿ اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالثَّمَانُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى الْخَوَاجَهْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُفْتِى الْكَابِلِيِّ فِى الْحَثِّ عَلَى مُتَابَعَةِ السُّنَّةِ وَالْاِجْتِنَابِ عَنِ الْبِدْعَةِ وَاَنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ ﴾

أَسْأَلُ اللّٰهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى بِالتَّضَرُّعِ وَالْاِعْتِذَارِ وَالْاِلْتِجَاءِ وَالْاِفْتِقَارِ وَالتَّذَلُّلِ وَالْاِنْكِسَارِ فِى السِّرِّ وَالْجِهَارِ أَنْ لاَ يَبْتَلِىَ هَذَا الضَّعِيفَ مَعَ مَنْ هُمْ مُجْتَمِعُونَ لَدَيْهِ اَوْ مُسْتَنِدُونَ اِلَيْهِ بِفِعْلِ كُلِّ عَمَلٍ مُحْدَثٍ وَمُبْتَدَعٍ فِى الدِّينِ مِمَّا لَمْ يَكُنْ فِى زَمَنِ خَيْرِ الْبَشَرِ وَزَمَنِ خُلَفَائِهِ الرَّاشِدِينَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ وَاِنْ كَانَ ذَلِكَ الْعَمَلُ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ فِى الْوُضُوحِ وَاَنْ لاَ يَفْتِنَنَا بِحُسْنِ ذَلِكَ الْمُبْتَدَعِ بِحُرْمَةِ السَّيِّدِ الْمُخْتَارِ وَآلِهِ الْاَبْرَارِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ * قَالَ بَعْضُ النَّاسِ اِنَّ الْبِدْعَةَ عَلَى نَوْعَيْنِ حَسَنَةٍ وَسَيِّئَةٍ فَالْحَسَنَةُ هِىَ كُلُّ عَمَلٍ صَالِحٍ حَدَثَ بَعْدَ زَمَنِ نَبِيِّنَا وَزَمَنِ خُلَفَائِهِ الرَّاشِدِينَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ وَلَمْ يَكُنْ رَافِعًا لِلسُّنَّةِ وَالسَّيِّئَةُ مَا تَكُونُ رَافِعَةً لِلسُّنَّةِ وَهَذَا الْفَقِيرُ لاَ يُشَاهِدُ فِى شَيْءٍ مِنَ الْبِدْعَةِ شَيْئًا مِنَ الْحُسْنِ وَالنُّورَانِيَّةِ وَلاَ يُحِسُّ فِيهَا شَيْئًا سِوَى الظُّلْمَةِ وَالْكُدُورَةِ وَمَنْ رَأَى الْيَوْمَ فَرْضًا طَرَاوَةً وَنَضَارَةً فِى الْاَمْرِ الْمُبْتَدَعِ بِسَبَبِ ضَعْفِ الْبَصِيرَةِ وَلَكِنْ سَيَعْلَمُ غَدًا بَعْدَ حُصُولِ الْحِدَّةِ فِى بَصَرِهِ أَنْ لَيْسَ لَهُ شَيْءٌ مِنْ نَتِيجَةٍ غَيْرَ النَّدَامَةِ وَالْخَسَارَةِ ﴿شِعْرٌ﴾:

وَوَقْتُ الصُّبْحِ يَبْدُو كَالنَّهَارِ * حَقِيقَةُ مَنْ هَوِيتَهُ فِى الظَّلاَمِ

قَالَ سَيِّدُ الْبَشَرِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ **"مَنْ اَحْدَثَ فِى اَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ"** فَاِذَا كَانَ الشَّيْءُ مَرْدُودًا فَمِنْ اَيْنَ يَجِيءُ لَهُ الْحُسْنُ وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ **"أَمَّا بَعْدُ فَاِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللّٰهِ وَخَيْرَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ وَشَرَّ الْاُمُورِ**

مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ مُحْدَثٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ" وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ **"اُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَاِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا فَاِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِى فَسَيَرَى اخْتِلاَفًا كَثِيرًا فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِى وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَاِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْاُمُورِ فَاِنَّ كُلَّ مُحْدَثٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ"** فَاِذَا كَانَ كُلُّ مُحْدَثٍ بِدْعَةً وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةً فَمَا يَكُونُ مَعْنَى الْحُسْنِ فِى الْبِدْعَةِ وَاَيْضًا الْمَفْهُومُ مِنَ الْاَحَادِيثِ أَنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ رَافِعَةٌ لِلسُّنَّةِ وَالرَّفْعُ غَيْرُ مُخْتَصٍّ بِالْبَعْضِ فَيَكُونُ كُلُّ بِدْعَةٍ سَيِّئَةً قَالَ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ **"مَا أَحْدَثَ قَوْمٌ بِدْعَةً اِلاَّ رُفِعَ مِثْلُهَا مِنَ السُّنَّةِ فَالتَّمَسُّكُ بِالسُّنَّةِ خَيْرٌ مِنْ اِحْدَاثِ الْبِدْعَةِ"** وَعَنْ حَسَّانٍ أَنَّهُ قَالَ **"مَا ابْتَدَعَ قَوْمٌ بِدْعَةً فِى دِينِهِمْ اِلاَّ نَزَعَ اللهُ مِنْ سُنَنِهِمْ مِثْلَهَا ثُمَّ لاَ يُعِيدُهَا اِلَيْهِمْ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ"** (يَنْبَغِى) أَنْ يُعْلَمَ أَنَّ بَعْضَ الْبِدَعِ الَّذِى عَدَّهُ الْعُلَمَاءُ وَالْمَشَائِخُ مِنَ الْبِدْعَةِ الْحَسَنَةِ اِذَا لُوحِظَ فِيهِ كَمَالَ الْمُلاَحَظَةِ يُعْلَمُ أَنَّهُ رَافِعٌ لِلسُّنَّةِ وَمِنْ ذَلِكَ أَنَّ تَعْمِيمَ الْمَيِّتِ مَثَلاً عَدُّوهُ مِنَ الْبِدْعَةِ الْحَسَنَةِ مَعَ أَنَّهُ رَافِعٌ لِلسُّنَّةِ لاَنَّهُ زِيَادَةٌ عَلَى الْعَدَدِ الْمَسْنُونِ فِى الْكَفَنِ وَهُوَ كَوْنُهُ ثَلاَثَةَ اَثْوَابٍ وَالزِّيَادَةُ نَسْخٌ وَالنَّسْخُ هُوَ عَيْنُ الرَّفْعِ وَكَذَلِكَ اسْتَحْسَنَ الْمَشَائِخُ يَعْنِى بَعْضَهُمْ اِرْسَالَ ذَنَبِ الْعِمَامَةِ مِنْ طَرَفِ الْيَسَارِ مَعَ أَنَّ السُّنَّةَ اِرْسَالُهُ مِمَّا بَيْنَ الْكَتِفَيْنِ وَكَوْنُ ذَلِكَ رَافِعًا لِهَذِهِ السُّنَّةِ ظَاهِرٌ لاَ سُتْرَةَ فِيهِ وَكَذَلِكَ اسْتَحْسَنَ الْعُلَمَاءُ يَعْنِى بَعْضَهُمْ فِى نِيَّةِ الصَّلاَةِ النُّطْقَ بِاللِّسَانِ مَعَ اِرَادَةِ قَلْبِيَّةٍ وَالْحَالُ اَنَّهُ لَمْ يَثْبُتْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلاَ عَنْ اَصْحَابِهِ الْكِرَامِ وَلاَ عَنِ التَّابِعِينَ الْعِظَامِ فِى النِّيَّةِ النُّطْقُ بِاللِّسَانِ لاَ فِى رِوَايَةٍ صَحِيحَةٍ وَلاَ فِى رِوَايَةٍ ضَعِيفَةٍ بَلْ كَانُوا يُكَبِّرُونَ لِلتَّحْرِيمَةِ عَقِبَ الْقِيَامِ فَيَكُونُ النُّطْقُ بِدْعَةً وَقَالُوا اِنَّ ذَلِكَ بِدْعَةٌ حَسَنَةٌ وَيَقُولُ هَذَا الْفَقِيرُ اِنَّ هَذِهِ الْبِدْعَةَ رَافِعَةٌ لِلْفَرْضِ فَضْلاً عَنِ السُّنَّةِ فَاِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ يَكْتَفُونَ عَلَى هَذَا التَّقْدِيرِ بِالنُّطْقِ بِاللِّسَانِ يَعْنِى مِنْ غَيْرِ اسْتِحْضَارِ النِّيَّةِ بِالْجَنَانِ وَمِنْ غَيْرِ مُبَالاَةٍ بِالْغَفْلَةِ الْقَلْبِيَّةِ عَنْ هَذَا الشَّأْنِ

فَحِينَئِذٍ يَكُونُ فَرْضٌ مِنْ فَرَائِضِ الصَّلاَةِ وَهُوَ النِّيَّةُ الْقَلْبِيَّةُ مَتْرُوكًا بِالْكُلِّيَّةِ وَيُفْضِى اِلَى فَسَادِ الصَّلاَةِ وَعَلَى هَذَا الْقِيَاسِ سَائِرُ الْمُبْتَدَعَاتِ وَالْمُحْدَثَاتِ فَاِنَّهَا زِيَادَاتٌ عَلَى السُّنَّةِ وَلَوْ بِوَجْهٍ مِنَ الْوُجُوهِ وَالزِّيَادَةُ نَسْخٌ وَالنَّسْخُ رَفْعٌ فَعَلَيْكُمْ بِالْاِقْتِصَارِ عَلَى مُتَابَعَةِ سُنَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْاِكْتِفَاءِ بِالْاِقْتِدَاءِ بِاَصْحَابِهِ الْكِرَامِ فَاِنَّهُمْ كَالنُّجُومِ بِأَيِّهِمُ اقْتَدَيْتُمْ اهْتَدَيْتُمْ وَأَمَّا الْقِيَاسُ بِالْاِجْتِهَادِ فَلَيْسَ مِنَ الْبِدْعَةِ فِى شَيْئٍ فَاِنَّهُ مُظْهِرٌ لِمَعْنَى النُّصُوصِ لاَ أَنَّهُ مُثْبِتٌ لِاَمْرٍ زَائِدٍ **"فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِى الْاَبْصَارِ"** وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى وَالْتَزَمَ مُتَابَعَةَ الْمُصْطَفَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ أَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ وَأَكْمَلُ التَّسْلِيمَاتُ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Hâce Abdurrahman Müftî el-Kâbulî'ye yazılmış olup sünnete tâbi olmaya ve bid'atlerden kaçınmaya teşvik hakkındadır. Çünkü her bid'at sapkınlıktır.

Gizli ve aşikar olarak yalvararak, özür dileyerek, iltica ederek, ihtiyacımı belirterek, zillet ve inkisar[362] ile (boyun bükerek) gizli ve aşikar olarak Allah Subhânehû'ya yalvarıyor; bu fakiri, yanında toplananları ve işlerini kendisine havale edenleri, her türlü bid'ati işleyerek Beşeriyetin En Hayırlısı'nın ve Râşid Halifelerin döneminde olmayan bid'atleri dîne ekleyen kişiler ile imtihan etmemesini istiyorum. İsterse bu bid'at sabah şafağı kadar açık ve belirgin olsun. Ve seçilmiş peygamberin ve onun temiz ehl-i beytinin hürmetine bu bid'atin güzel görüntüsü ile bizleri sınamamasını istiyorum.

Bazı insanlar diyor ki:

"Bid'at, hasene ve seyyie diye ikiye ayrılır. Peygamberimizin ve râşid halifelerin döneminden sonra ortaya çıkan ve sünneti ortadan kaldırmayan her sâlih amele hasene denir. Seyyie ise sünneti ortadan kaldıran demektir."

---

362 Buradaki kavramlar için bkz., C. 1, Mektup 73, dipnot.

Bu fakir, bid'at olan hiçbir şeyde güzellikten ve nûrâniyetten bir iz görmemektedir. Karanlık ve bulanıklıktan başka bir şey hissetmemektedir. Bir kimse bu gün basîretinin zayıflığı sebebiyle bid'at bir işte faraza bir tatlılık ve hoşluk görürse yarın basîretinde bir keskinliğe ulaştığında o bid'atin pişmanlık ve hüsrandan başka bir neticesi olmadığını bilecektir.

"Sabah olduğunda gün gibi aşikar olur.
Karanlıkta aşık olduğunun hakîkati!" (Şiir).

Kainatın Efendisi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki: *"Her kim şu işimize ondan olmayan bir şey eklerse o reddedilir.*[363]*"* Eğer bir şey merdûd olursa onun güzelliği nereden gelmektedir?

Hz. Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) buyurdu: *"Şüphesiz sözün en hayırlısı Allah'ın kitabıdır. Hidâyetin en hayırlısı ise Muhammed'in hidâyetidir. İşlerin en şerlisi sonradan eklenenidir. Her eklenen şey bid'attir ve her bid'at sapkınlıktır."*[364]

Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yine buyurmuştur: *"Size Allah'a karşı takva sahibi olmanızı ve Habeşli bir köle de olsa dinleyip itaat etmeyi tavsiye ediyorum. Aranızda benden sonra yaşayanlar, bir çok ihtilaf görecek. Size düşen benim sünnetime ve hidayete ermiş olan Râşid Halifelere tâbi olmaktır. Onlara sımsıkı sarılın ve azı dişlerinizle (hırsla) yapışın. Sonradan eklenen işlerden sakınınız. Çünkü her sonradan çıkan bid'attir ve her bid'at de sapkınlıktır."*[365]

Her sonradan çıkanın bid'at ve her bid'atin de sapkınlık olduğuna göre bid'atteki hasenin (güzelliğin) anlamı nedir?

Aynı şekilde bazı Hadislerden anlaşıldığı üzere her bid'at sünneti yok eder. Bu yok etme işi bid'atin sadece bir kısmıyla ilgili değildir. Dolayısıyla da her bid'at seyyiedir (kötüdür).

Hz. Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) buyurdu: *"Bir topluluk yeni bir bid'at çıkardığında onun gibi bir sünnetin ortadan kaldırılmasından başka bir şey olmaz. Sünnete tutunmak bid'at çıkarmaktan hayırlıdır"*[366].

---

[363] Buhârî, Kitâbu's-Sulh, Bab No. 5, Hadis No. 2697; Muslim , Kitâbu'l-Akdıye, Bab No. 8, Hadis No. 2697

[364] Muslim, Kitâbu'l-Cum'a, Bab No. 178, Hadis No. 867; Beyhakî, el-Kubrâ, Hadis No. 5589; Nesâî, el-Kubrâ, Hadis No. 5895; el-Müctebâ, Hadis No. 1578.

[365] Ebû Dâvud, Hadis No. 3608; Tirmizî, Hadis No. 2676; İbn Mâce, Hadis No 42; İbn Hibbân, Hadis No. 5; Hâkim, Müstedrek, Hadis No. 332.

[366] Ahmed, Hadis No. 17095; Taberânî, el-Kebîr, Hadis No. 178.

Hassân'dan rivâyet edildiğine göre o şöyle demiştir: *"Bir topluluk dinlerinde bir bid'at çıkardıklarında, Allah onların sünnetlerinden o bid'ate benzer bir sünneti çekip alır ve kıyamete kadar geri döndürmez."*[367]

Bilmek gerekir ki âlimlerin ve şeyhlerin bid'at-i hasene kabul ettiği bazı bid'atler tam olarak incelenecek olsa sünneti ortadan kaldırdığı kesinlikle anlaşılır. Bu kabilden olarak, ölünün başına sarık sarmanın bid'at-i hasene olduğunu kabul etmişlerdir. Halbuki o sünneti yoketmektedir. Çünkü bu, kefende sünnet olan sayıya ekleme yapmaktır. Sünnet olan sayı kefenin üç parça olmasıdır. Buradaki ekleme neshtir. Nesh ise yok etmenin ta kendisidir.

Yine aynı şekilde, meşâyıh – bazılarını kastediyorum- sarığın ucunu sol taraftan sarkıtmayı güzel bulmuştur. Halbuki sünnet olan, iki omuz arasından sarkıtmaktır. Buradaki bid'atin sünneti ortadan kaldırdığı açıktır. Bunda hiçbir kapalılık yoktur.

Yine bazı âlimler namaza niyet ederken kalp ile düşünmekle beraber dil ile de telaffuz etmeyi tercih etmiştir. Halbuki ne peygamberimizden ne ashabından ne de büyük tâbi'ûn'dan niyeti dil ile telaffuz sabit olmamıştır. Buna delâlet eden ne sahih ne de zayıf bir rivâyet yoktur. Aksine onlar kıyamın akabinde iftitah tekbirini alırlardı. O halde niyeti dil ile söylemek bid'attir. Bunun bid'at-i hasene olduğunu söylediler. Bu fakir der ki, bu bid'at, sünnet bir tarafa farzı ortadan kaldırmaktadır. Çünkü insanların çoğu bu durumda niyet ederken yalnızca dil ile telaffuzla yetinip niyeti kalbte hazır tutmamakta ve bu durumda kalpteki gaflete aldırmamaktadır. İşte bu durumda namazın farzlarından olan kalp ile niyet tamamen terkedilmiş olmakta ve namazın fasit olmasına gitmektedir.

Diğer tüm bid'atler ve yeniliklerde bu kabildendir. Çünkü onlar, ne şekilde olursa olsun sünnet üzerine yapılan eklemelerdir. Ekleme neshdir. Nesh ise ortadan kaldırmaktır.

Size düşen Rasûlullah'ın (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) sünneti ile ve onun ashâb-ı kirâmına tâbi olmakla yetinmektir. *"Çünkü onlar yıldızlar gibidirler. Hangisine uyarsanız uyun bidayete ulaşırsınız."*[368]

İctihada ve kıyasa gelince bunun bidatle bir alakası yoktur. Çünkü ictihad nassların mânâsını açığa çıkarır yoksa zâit (eklenmiş) bir şeyi kabul etmez. *"Ey görecek gözleri olanlar, düşünün de ibret alın!"* (Haşr 2).

---

[367] Dârimi, Hadis No. 98.

[368] Bu hadis için bkz. c.1, Mektup 59, dipnot.

Selam hidayete tâbi olanlara ve Muhammed Mustafa'ya ittibâya sımsıkı sarılanlara olsun.

KELİME ANLAMI

186. < اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالثَّمَانُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz seksen altıncı mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى الْخَوَاجَهْ عَبْدِ الرَّحْمنِ الْمُفْتِى الْكَابِلِيِّ **Kâbilli Müftü Hâce Abdurrahman'a** *(Ne hakkındadır?)* فِى الْحَثِّ **Teşvik hakkındadır** *(Neye?)* عَلَى مُتَابَعَةِ السُّنَّةِ **Sünnet'e uymaya** *(Daha?)* وَالْاِجْتِنَابِ عَنِ الْبِدْعَةِ **Bid'atten sakınmaya** وَاَنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ **Ve her bid'atın, dalâlet, sapıklık olduğu hakkındadır** >

أَسْأَلُ اللّٰهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى Allah Sübhânehû ve Teâla'dan istiyorum *(Nasıl?)* بِالتَّضَرُّعِ وَالْاِعْتِذَارِ Yalvararak ve af dileyerek وَالْاِلْتِجَاءِ وَالْاِفْتِقَارِ Sığınarak ve muhtaç olarak وَالتَّذَلُّلِ وَالْاِنْكِسَارِ İtaat ederek ve boynu bükük olarak (Allah'tan istiyorum) *(Nerede?)* فِى السِّرِّ وَالْجِهَارِ Gizli ve âşikar (her yerde) *(Neyi?)* أَنْ لَا يَبْتَلِىَ هٰذَا الضَّعِيفَ Bu zayıfı imtihan etmemesini *(Kiminle birlikte?)* مَعَ مَنْ هُمْ مُجْتَمِعُونَ لَدَيْهِ Yanında bulunanlarla birlikte اَوْ مُسْتَنِدُونَ اِلَيْهِ Ve ona güvenenlerle birlikte *(Ne ile?)* بِفِعْلِ كُلِّ عَمَلٍ مُحْدَثٍ وَمُبْتَدَعٍ فِى الدِّينِ Dinde bid'at ve yenilik olan hiçbir fiili işlemekle (imtihan etmesin) *(Ki bu fiiller;)* مِمَّا لَمْ يَكُنْ Olmayan fiillerdendir *(Nerede?)* فِى زَمَنِ خَيْرِ الْبَشَرِ Beşerin en hayırlısının zamanında وَزَمَنِ خُلَفَائِهِ الرَّاشِدِينَ Ve onun Hulefâ-i Râşidin'i zamanında عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Ona ve halifelerine salât-ü selam olsun وَاِنْ كَانَ ذٰلِكَ الْعَمَلُ Bu amel, davranış olsa bile *(Ne gibi?)* مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ Tıpkı sabah şafağı gibi olsa da *(Ne hususunda?)* فِى الْوُضُوحِ Açıklık ve netlik hususunda *(Daha ne istiyorum?)* وَاَنْ لَا يَفْتِنَنَا Ve bizi sınamamasını istiyorum *(Ne ile?)* بِحُسْنِ ذٰلِكَ الْمُبْتَدَعِ Bu bid'atın güzelliğiyle *(Kimin hürmetine?)* بِحُرْمَةِ السَّيِّدِ الْمُخْتَارِ Seçilmiş Peygamber'in وَآلِهِ الْاَبْرَارِ Ve onun sâdık ehlinin hürmetine عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ Ona ve ehline اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Salât-ü selam olsun قَالَ

بَعْضُ النَّاسِ Bir kısım insanlar dedi ki; انَّ الْبِدْعَةَ Bid'at عَلَى نَوْعَيْنِ İki türlüdür حَسَنَةٌ وَسَيِّئَةٌ Hasene (güzel) ve Seyyie (çirkin) فَالْحَسَنَةُ Bid'at-ı Hasene: هِىَ O, كُلُّ عَمَلٍ صَالِحٍ Her salih ameldir ki; حَدَثَ بَعْدَ زَمَنِ نَبِيِّنَا Peygamber Efendimiz وَزَمَنِ خُلَفَائِهِ الرَّاشِدِينَ Ve Hulefâ-i Râşidin'in zamanından sonra ortaya çıkmıştır عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ Ona ve halifelerine اَلصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ Salât-ü selam olsun وَلَمْ يَكُنْ Ve de olmamıştır (Ne olmamıştır?) رَافِعًا لِلسُّنَّةِ Sünnet'i kaldırır (olmamıştır) وَالسَّيِّئَةُ Bid'at-ı Seyyie: مَا تَكُونُ رَافِعَةً لِلسُّنَّةِ Sünnet'i kaldırıcı olandır وَهَذَا الْفَقِيرُ Ama bu fakir لاَ يُشَاهِدُ Tanık olamamaktadır (Nerede?) فِى شَيْئٍ مِنَ الْبِدْعَةِ Hiçbir bid'atte (Neyi?) شَيْأً مِنَ الْحُسْنِ وَالنُّورَانِيَّةِ Hiçbir güzelliğe ve nûraniyete وَلاَ يُحِسُّ فِيهَا Ve bidatte hissedememektedir (Ne?) شَيْأً سِوَى الظُّلْمَةِ وَالْكُدُورَةِ Karanlık ve bulanıklıktan başka bir şey وَمَنْ رَأَى الْيَوْمَ Her kim bugün görse de فَرْضًا Sözgelimi (Ne görse de?) طَرَاوَةً وَنَضَارَةً Tazelik ve canlılık (görse de) (Nerede?) فِى اْلاَمْرِ الْمُبْتَدَعِ Bid'at bir işte (Ne sebebiyle?) بِسَبَبِ ضَعْفِ الْبَصِيرَةِ Basîretinin zayıflığı sebebiyle وَلَكِنْ سَيَعْلَمُ غَدًا Ancak yarın anlayacaktır (Ne zaman?) بَعْدَ حُصُولِ الْحِدَّةِ Keskinlik oluştuğu zaman (Nerede?) فِى بَصَرِهِ Basîret gözünde (Neyi anlayacaktır?) أَنْ لَيْسَ لَهُ O bid'at için olmadığını (Ne?) شَيْئٌ مِنْ نَتِيجَةٍ Hiçbir netice (Neden başka?) غَيْرَ النَّدَامَةِ وَالْخَسَارَةِ Pişmanlık ve zarardan başka ﴿شِعْرٌ﴾: Şiir:

وَوَقْتَ الصُّبْحِ Sabah vakti يَبْدُو كَالنَّهَارِ Gün gibi âşikar olur (Ne?) حَقِيقَةُ مَنْ O kişinin hakîkati ki; هَوِيتَهُ Sen ona tutulmuştun (Nerede?) فِى الظَّلاَمِ Karanlıkta

قَالَ سَيِّدُ الْبَشَرِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ Beşerin Efendisi –aleyhissalâtü vesselam- dedi ki; "مَنْ اَحْدَثَ "Kim icat ederse (Nerede?) فِى اَمْرِنَا هَذَا Şu işimizde (dinimizde) (Ne?) مَا لَيْسَ مِنْهُ Ondan olmayan bir şeyi فَهُوَ رَدٌّ" O, reddedilmiştir" فَاِذَا كَانَ الشَّيْئُ مَرْدُودًا Bir şey reddedildiğinde فَمِنْ اَيْنَ يَجِيئُ لَهُ الْحُسْنُ Ona güzellik nereden gelir? وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ Ve -aleyhissalâtü vesselam- efendimiz dedi ki; "أَمَّا بَعْدُ" "...Bundan sonra فَاِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ Şüphesiz en hayırlı söz كِتَابُ اللهِ Allah'ın kitabı وَخَيْرَ الْهُدَى Ve en hayırlı

hidayet de هُدَى مُحَمَّدٍ Muhammed'in hidayetidir وَشَرُّ اْلاُمُورِ İşlerin en şerlisi de مُحْدَثَاتُهَا Sonradan icat edilenleridir وَكُلُّ مُحْدَثٍ Her sonradan icat edilen بِدْعَةٌ Bid'attır "وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ" Ve her bid'at da dalâlet, sapıklıktır" Ve -aleyhissalâtü vesselam- efendimiz yine dedi ki; "اُوصِيكُمْ Size tavsiye ediyorum (Neyi?) بِتَقْوَى اللهِ Allah'tan korkmanızı (Dahası?) وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ Ve (emîrinizi) dinleyip, itaat etmenizi وَاِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا Habeşli bir köle olsa bile فَاِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ Zira sizden kim yaşarsa (Ne zaman?) بَعْدِى Benden sonra فَسَيَرَى Çok yakında görecektir (Ne?) اِخْتِلاَفًا كَثِيرًا Bir çok ihtilaf فَعَلَيْكُمْ Öyleyse sarılın (Neye?) بِسُنَّتِى وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُهْتَدِينَ Benim ve hak yol üzere olan Hulefâ-i Râşidin'in sünnetine تَمَسَّكُوا بِهَا Sünnetime sımsıkı tutunun وَعَضُّوا عَلَيْهَا Ve ona yapışın (Ne ile?) بِالنَّوَاجِذِ Azı dişlerinizle وَاِيَّاكُمْ Ve de sakının (Neden?) وَمُحْدَثَاتِ اْلاُمُورِ Sonradan icat edilen işlerden فَاِنَّ كُلَّ مُحْدَثٍ بِدْعَةٌ Zira her yenilik, bid'at "وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ" Ve her bid'at da dalâlettir, sapıklıktır فَاِذَا كَانَ كُلُّ مُحْدَثٍ بِدْعَةً Her yenilik, bid'at وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةً Ve her bid'at da dalâlet olunca فَمَا يَكُونُ Ne oluyor? مَعْنَى الْحُسْنِ Güzelliğin anlamı (Nerede(ki)?) فِى الْبِدْعَةِ Bid'atteki وَاَيْضًا اَلْمَفْهُومُ مِنَ اْلاَحَادِيثِ Hadislerden anlaşılan da أَنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ رَافِعَةٌ لِلسُّنَّةِ Her bid'atın, sünneti kaldırdığıdır وَالرَّفْعُ (Sünneti) kaldırmak غَيْرُ مُخْتَصٍّ بِالْبَعْضِ Bazı bid'atlere ait değildir فَيَكُونُ كُلُّ بِدْعَةٍ سَيِّئَةً Öyleyse bütün bid'atler çirkindir قَالَ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ Hz. Peygamber -aleyhissalâtü vesselam- yine şöyle buyurdu; "مَا أَحْدَثَ قَوْمٌ بِدْعَةً Hiçbir topluluk, bid'at icat etmemiştir ki اِلاَّ رُفِعَ Kaldırılmış olmasın (Ne?) مِثْلُهَا مِنَ السُّنَّةِ Onun gibi bir sünnet فَالتَّمَسُّكُ بِالسُّنَّةِ Sünnete tutunmak خَيْرٌ مِنْ اِحْدَاثِ الْبِدْعَةِ" Bid'at icat etmekten hayırlıdır وَعَنْ حَسَّانَ أَنَّهُ قَالَ Hassan'dan rivayet edildiğine göre, o şeyle demiştir "مَا ابْتَدَعَ قَوْمٌ بِدْعَةً Hiçbir kavim bid'at icat etmemiştir (Nerede?) فِى دِينِهِمْ Dinlerinde ki; اِلاَّ نَزَعَ اللهُ İllâ ki, Allâh-u Teâla alır (Neden?) مِنْ سُنَّتِهِمْ Onların sünnetlerinden (Neyi?) مِثْلَهَا O bid'atın bir benzerini ثُمَّ لاَ يُعِيدُهَا اِلَيْهِمْ Sonra da o sünneti onlara iade etmez (Ne zamana kadar?) اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ" Kıyamet gününe kadar (يَنْبَغِى) أَنْ يُعْلَمَ Bilinmesi gerekir ki; أَنَّ بَعْضَ الْبِدَعِ Bazı bid'atler الَّذِى عَدَّهُ Ki, onları saymıştır (Kimi?) اَلْعُلَمَاءُ وَالْمَشَائِخُ Alimler ve

şeyhler *(Neden?)* مِنَ الْبِدْعَةِ الْحَسَنَةِ Bid'at-ı Hasene'den اِذَا لُوحِظَ فِيهِ Bu bid'atler hakkında düşünüldüğünde *(Nasıl?)* كَمَالَ الْمُلاَحَظَةِ İyi bir şekilde يُعْلَمُ Bilinir ki; اَنَّهُ رَافِعٌ لِلسُّنَّةِ O bid'at, sünneti kaldırmaktadır وَمِنْ ذَلِكَ İşte bu bid'atlerden أَنَّ تَعْمِيمَ الْمَيِّتِ مَثَلاً Örneğin; ölüye sarık sarmayı عَدُّوهُ مِنَ الْبِدْعَةِ الْحَسَنَةِ Bid'at-ı Hasene saymışlardır مَعَ أَنَّهُ رَافِعٌ لِلسُّنَّةِ Halbûki o, sünneti kaldırmaktadır لاَنَّهُ زِيَادَةٌ عَلَى الْعَدَدِ الْمَسْنُونِ Zira o (sarık sarma), sünnet olan sayı üzerine fazlalıktır *(Nerede sünnet olan sayı?)* فِى الْكَفَنِ Ölüyü kefenlemede وَهُوَ O sünnet olan sayı كَوْنُهُ ثَلاَثَةَ اَثْوَابٍ Kefenin üç parça bezden oluşmasıdır وَالزِّيَادَةُ نَسْخٌ Artırmak, nesh (iptal)dir وَالنَّسْخُ هُوَ عَيْنُ الرَّفْعِ Nesh de (sünneti) kaldırmanın ta kendisidir وَكَذَلِكَ اسْتَحْسَنَ الْمَشَائِخُ Yine böylece şeyhler hoş görmüştür يَعْنِى بَعْضَهُمْ Yani bir kısmı *(Neyi?)* اِرْسَالَ ذَنَبِ الْعِمَامَةِ Sarığın ucunu sarkıtmayı *(Nereden?)* مِنْ طَرَفِ الْيَسَارِ Sol taraftan مَعَ أَنَّ السُّنَّةَ Halbûki sünnet; اِرْسَالُهُ مِمَّا بَيْنَ الْكَتِفَيْنِ İki omuz arasından sarkıtmaktır وَكَوْنُ ذَلِكَ رَافِعًا Ve bu bid'atın kaldırıyor olması *(Neyi?)* لِهَذِهِ السُّنَّةِ Bu sünneti *(Nedir?)* ظَاهِرٌ Açıktır لاَ سُتْرَةَ فِيهِ Bunda hiçbir kapalılık yoktur وَكَذَلِكَ Bunun gibi اِسْتَحْسَنَ الْعُلَمَاءُ Alimler güzel görmüştür يَعْنِى بَعْضَهُمْ Yani bir kısmı *(Nerede?)* فِى نِيَّةِ الصَّلاَةِ Namazın niyetinde *(Neyi?)* اَلنُّطْقَ بِاللِّسَانِ Dille telaffuzu *(Ne ile beraber?)* مَعَ اِرَادَةٍ قَلْبِيَّةٍ Kalpten niyet etmekle beraber وَالْحَالُ اَنَّهُ لَمْ يَثْبُتْ Halbuki sabit olmamıştır *(Kimden?)* عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ Nebî -sallallâhu aleyhi ve sellem-den وَلاَ عَنْ اَصْحَابِهِ الْكِرَامِ Ne Ashâb-ı Kiram'dan وَلاَ عَنِ التَّابِعِينَ الْعِظَامِ Ne de Tâbiîn-i İzam'dan *(Ne hususunda?)* فِى النِّيَّةِ Niyet hususunda *(Ne sabit olmamıştır?)* اَلنُّطْقُ بِاللِّسَانِ Dille telaffuz *(Nerede?)* لاَ فِى رِوَايَةٍ صَحِيحَةٍ Ne sahih bir rivâyette وَلاَ فِى رِوَايَةٍ ضَعِيفَةٍ Ne de zayıf bir rivâyette بَلْ كَانُوا يُكَبِّرُونَ Bilakis onlar tekbir getirirlerdi *(Niçin?)* لِلتَّحْرِيمَةِ Namaza başlamak için *(Ne zaman?)* عَقِبَ الْقِيَامِ Ayağa kalkmalarının hemen peşinden فَيَكُونُ النُّطْقُ بِدْعَةً Öyleyse dille telaffuz bid'attir وَقَالُوا Ve dediler ki; اِنَّ ذَلِكَ بِدْعَةٌ حَسَنَةٌ Bu Bid'at-ı Hasene'dir وَيَقُولُ هَذَا الْفَقِيرُ Bu fakir de diyor ki; اِنَّ هَذِهِ الْبِدْعَةَ Bu bid'at رَافِعَةٌ لِلْفَرْضِ Farzı kaldırmaktadır فَضْلاً عَنِ السُّنَّةِ Nerede kaldı sünnet فَاِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ Zira insanların çoğu يَكْتَفُونَ Yetinirler عَلَى هَذَا

يَعْنِى مِنْ غَيْرِ اسْتِحْضَارِ النِّيَّةِ Bu durumda *(Ne ile?)* بِالنُّطْقِ بِاللِّسَانِ Dil ile telaffuzla التَّقْدِيرِ Yani kalp ile olan niyeti yapmaksızın وَمِنْ غَيْرِ مُبَالاَةٍ Ve de aldırış etmeksizin بِالْجَنَانِ *(Neye?)* بِالْغَفْلَةِ الْقَلْبِيَّةِ Kalbin gâfil olmasına *(Neden?)* عَنْ هَذَا الشَّأْنِ Bu durumdan فَحِينَئِذٍ İşte o zaman يَكُونُ فَرْضٌ مِنْ فَرَائِضِ الصَّلاَةِ Namazın farzlarından bir farz وَهُوَ النِّيَّةُ الْقَلْبِيَّةُ Ki o, kalp ile niyettir مَتْرُوكًا بِالْكُلِّيَّةِ Tamamen terk edilmiş olur وَيُفْضِى Ve (bu hal) götürür *(Nereye?)* اِلَى فَسَادِ الصَّلاَةِ Namazın geçersiz olmasına وَعَلَى هَذَا الْقِيَاسِ İşte bu ölçü üzeredir *(Ne?)* سَائِرُ الْمُبْتَدَعَاتِ وَالْمُحْدَثَاتِ Diğer bid'at ve yenilikler فَاِنَّهَا Zira onlar زِيَادَاتٌ عَلَى السُّنَّةِ Sünnet üzerine ziyâdedir وَلَوْ بِوَجْهٍ مِنَ الْوُجُوهِ Herhangi bir şekilde olsa da وَالزِّيَادَةُ نَسْخٌ Ziyadə de neshtir وَالنَّسْخُ رَفْعٌ Nesh de (sünneti) kaldırmaktır فَعَلَيْكُمْ Öyleyse sarılınız *(Neye?)* بِالاِقْتِصَارِ Sınırlı kalmaya *(Ne ile?)* عَلَى مُتَابَعَةِ سُنَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ Allah Resûlü -sallallâh-u aleyhi ve sellem-'in sünnetine tâbi olmakla *(Daha neye sarılın?)* وَالاِكْتِفَاءِ Yetinmeye *(Ne ile?)* بِالاِقْتِدَاءِ Uymakla *(Kime?)* بِاَصْحَابِهِ الْكِرَامِ Ashâb-ı Kiram'a فَاِنَّهُمْ Çünkü onlar كَالنُّجُومِ Yıldızlar gibidirler بِاَيِّهِمُ اقْتَدَيْتُمْ Hangisine uyarsanız اهْتَدَيْتُمْ Hidâyete erersiniz وَأَمَّا الْقِيَاسُ بِالاِجْتِهَادِ İctihad ile yapılan kıyas ise فَلَيْسَ Değildir *(Nerede?)* مِنَ الْبِدْعَةِ فِى شَيْئٍ Bid'atten hiçbir şeyin içinde değildir (bid'atla alakası yoktur) فَاِنَّهُ Zira kıyas مُظْهِرٌ لِمَعْنَى النُّصُوصِ Nassların manasını açığa çıkarır لاَ اَنَّهُ مُثْبِتٌ Yoksa o, ispat etmez *(Neyi?)* لاَمْرٍ زَائِدٍ Fazladan bir şeyi "فَاعْتَبِرُوا "Düşünün de ibret alın! يَا اُولِى الاَبْصَارِ" Ey görecek gözleri olanlar" (âyeti de kıyasın delilidir) وَالسَّلاَمُ Selam عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى Hak yola uyana وَالْتَزَمَ Ve sımsıkı sarılana olsun *(Neye?)* مُتَابَعَةَ الْمُصْطَفَى Hz. Muhammed Mustafa'ya tâbi olmaya عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ Ona ve ehline أَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ En üstün dualar وَأَكْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ Ve en mükemmel selamlar olsun.

